Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

16 aprilie 2015*

„Trimitere preliminară — Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 — Articolele 4 și 13 — Procedură de insolvență — Plată efectuată după data deschiderii procedurii de insolvență, pe baza unei popriri efectuate înaintea acestei date — Acțiune revocatorie împotriva unui act prejudiciabil intereselor creditorilor — Termene de prescripție, de exercitare a acțiunii revocatorii și de decădere — Cerințe de formă ale acțiunii revocatorii — Legea aplicabilă”

În cauza C-557/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesgerichtshof (Germania), prin decizia din 10 octombrie 2013, primită de Curte la 29 octombrie 2013, în procedura

Hermann Lutz

împotriva

Elke Bäuerle, în calitate de lichidator al ECZ Autohandel GmbH,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnii A. Tizzano, președinte de cameră, S. Rodin, A. Borg Barthet și E. Levits și doamna M. Berger (raportor), judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna L. Carrasco Marco, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 18 septembrie 2014,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru M. Lutz, de C. Brändle, Rechtsanwalt;

— pentru doamna Bäuerle, în calitate de lichidator al ECZ Autohandel GmbH, de W. Nassall, Rechtsanwalt;

— pentru guvernul german, de T. Henze, de J. Kemper și de D. Kuon, în calitate de agenți;

— pentru guvernul elen, de G. Skiani și de M. Germani, în calitate de agenți;

— pentru guvernul spaniol, de M. García-Valdecasas Dorrego, în calitate de agent;

* Limba de procedură: germana.

— pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes și de F. de Figueiroa Quelhas, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de M. Wilderspin, în calitate de agent,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 27 noiembrie 2014,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 4 alineatul (2) litera (m) și a articolului 13 din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență (JO L 160, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 143).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Lutz, cu reședința în Austria, pe de o parte, și doamna Bäuerle, în calitate de lichidator în procedura de insolvență deschisă în Germania și având ca obiect bunurile ECZ Autohandel GmbH (denumită în continuare „societatea debitoare”), pe de altă parte, cu privire la o acțiune revocatorie.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Considerentele (23)-(25) ale Regulamentului nr. 1346/2000 prevăd:

„(23) În domeniul său de aplicare, prezentul regulament ar trebui să prevadă norme conflictuale unitare, care să înlocuiască, în cadrul domeniului lor de aplicare, normele interne de drept internațional privat. În absența unor dispoziții contrare, se aplică legea statului membru de deschidere (*lex concursus*). Această normă conflictuală ar trebui să fie aplicabilă atât pentru procedura principală, cât și pentru procedurile locale; *lex concursus* determină toate efectele procedurii de insolvență, atât cele de natură procedurală, cât și pe cele materiale, asupra persoanelor și raporturilor juridice respective. Ea reglementează toate condițiile privind deschiderea, desfășurarea și închiderea procedurii de insolvență.

(24) Recunoașterea automată a unei proceduri de insolvență căreia i se aplică în mod obișnuit legea statului de deschidere poate interfera cu normele care reglementează tranzacțiile desfășurate în alte state membre. Pentru a proteja așteptările legitime și siguranța tranzacțiilor într-un alt stat membru decât cel de deschidere, ar trebui să se prevadă o serie de excepții de la norma generală.

(25) În special în cazul drepturilor reale este necesară o derogare specială de la legea statului de deschidere, deoarece aceste drepturi au o importanță considerabilă pentru acordarea creditelor. Justificarea, valabilitatea și întinderea unui astfel de drept real trebuie, prin urmare, să fie determinate în mod normal de către legea locului (*lex situs*) și să nu fie afectate de deschiderea procedurii de insolvență. Titularul dreptului real ar trebui, prin urmare, să-și poată valorifica în continuare dreptul de a delimita garanția reală de masa bunurilor. […]”

4 Articolul 4 din Regulamentul nr. 1346/2000 menționat prevede:

„(1) În absența unei dispoziții contrare în prezentul regulament, legea aplicabilă procedurii de insolvență și efectelor acesteia este legea statului membru pe al cărui teritoriu este deschisă procedura, denumit în continuare «stat de deschidere».

(2) Legea statului de deschidere determină condițiile pentru deschiderea, desfășurarea și închiderea procedurii de insolvență. Aceasta determină în special:

[…]

(f) efectele procedurii de insolvență asupra acțiunilor individuale intentate de creditori, cu excepția proceselor în curs de soluționare;

[…]

(m) normele referitoare la nulitatea, anularea sau inopozabilitatea actelor prejudiciabile adunării creditorilor.”

5 Articolul 5 din Regulamentul nr. 1346/2000 prevede:

„(1) Deschiderea procedurii de insolvență nu aduce atingere drepturilor reale ale unui creditor sau terț asupra bunurilor corporale sau necorporale, mobile ori imobile – atât bunuri individual determinate, cât și constituite în universalități a căror alcătuire se poate modifica – aparținând debitorului și care se află pe teritoriul unui alt stat membru la data deschiderii procedurii.

(2) Drepturile menționate la alineatul (1) includ în special:

(a) dreptul de a executa sau de a solicita executarea bunurilor și de a obține câștiguri materiale dintr-o asemenea executare ori din fructele bunurilor respective, în special în temeiul unui gaj sau ipoteci;

(b) dreptul exclusiv de realizare a unei creanțe, în special ca urmare a gajării sau cesionării creanței cu titlu de garanție;

[…]

(4) Alineatul (1) nu împiedică intentarea acțiunii de constatare a nulității, acțiunii în anulare sau în inopozabilitate menționate la articolul 4 alineatul (2) litera (m).”

6 Potrivit articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000:

„Articolul 4 alineatul (2) litera (m) nu se aplică dacă persoana care a dobândit foloase în urma unui act prejudiciabil pentru adunarea creditorilor face dovada că:

— respectivul act este supus legii altui stat membru decât cea a statului [a se citi «decât statul»] de deschidere a procedurii și

— această lege nu permite în cazul respectiv, sub nicio formă, atacarea actului respectiv.”

7 Articolul 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000 are următorul cuprins:

„Un creditor care, după deschiderea procedurii prevăzute la articolul 3 alineatul (1), obține prin orice mijloace, în special pe cale executorie, satisfacerea totală sau parțială a creanței sale asupra bunurilor debitorului situate pe teritoriul unui alt stat membru trebuie să restituie lichidatorului ceea ce a obținut, sub rezerva articolelor 5 și 7.”

8 Articolul 12 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma-I) (JO L 177, p. 6, denumit în continuare „Regulamentul Roma-I”) prevede:

„Legea aplicabilă contractului în temeiul prezentului regulament reglementează în special:

[…]

(d) diferitele moduri de stingere a obligațiilor, precum și prescripția și decăderea din drepturi;

[…]”

Dreptul german

9 Articolul 88 din Insolvenzordnung (Legea privind procedura de insolvență) din 5 octombrie 1994 (BGBl. 1994 I, p. 2866), în versiunea aplicabilă faptelor din cauza principală (denumită în continuare „InsO”), prevede:

„În cazul în care un creditor a obținut prin executare silită, în cursul lunii care precedă introducerea unei cereri de deschidere a procedurii de insolvență sau după introducerea acestei cereri, o garanție cu privire la patrimoniul debitorului care face parte din masa insolvenței, această garanție devine inoperantă la deschiderea procedurii.”

Dreptul austriac

10 Articolul 43 alineatele (1) și (2) din Insolvenzordnung (Legea privind procedura de insolvență) (RGBl. 337/1914), în versiunea aplicabilă situației de fapt din litigiul principal (denumită în continuare „IO”), prevede:

„(1) Revocarea poate fi solicitată printr-o acțiune în justiție […]

(2) Acțiunea revocatorie trebuie formulată, sub sancțiunea decăderii, în termen de un an de la deschiderea procedurii de insolvență. […]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

11 ECZ GmbH era o societate germană al cărei sediu se afla, la data faptelor din litigiul principal, în Tettnang (Germania). Obiectul său de activitate consta în vânzarea de automobile. Pentru a opera pe piața austriacă, aceasta s-a folosit de o filială cu sediul în Bregenz (Austria), în speță societatea debitoare. Domnul Lutz a cumpărat au automobil de la această societate, însă, ca urmare a nelivrării acestui autovehicul, a formulat în fața Bezirksgericht Bregenz (Tribunalul Districtual din Bregenz) o acțiune având ca obiect restituirea prețului pe care îl plătise societății menționate. La 17 martie 2008, această instanță a emis un titlu de plată executoriu împotriva aceleiași societăți, pentru suma de 9 566 de euro, majorată cu dobânzi.

12 La 13 aprilie 2008, societatea debitoare a solicitat deschiderea procedurii de insolvență în fața Amtsgericht Ravensburg (Tribunalul Cantonal din Ravensburg, Germania).

13 La 20 mai 2008, întrucât Bezirksgericht Bregenz a încuviințat executarea silită a titlului executoriu emis la 17 martie 2008, au fost poprite trei conturi bancare deținute de societatea debitoare la o instituție de credit cu sediul în Austria. Actul de poprire a fost comunicat acestei instituții bancare la 23 mai 2008.

14 La 4 august 2008, Amtsgericht Ravensburg a dispus deschiderea procedurii de insolvență împotriva societății debitoare.

15 La 17 martie 2009, instituția bancară în mâinile căreia s-a efectuat poprirea conturilor bancare ale societății debitoare a plătit domnului Lutz suma de 11 778,48 euro. Anterior acestei date, lichidatorul în funcție la acel moment comunicase acestei instituții bancare, printr-o scrisoare din 10 martie 2009, că își rezerva posibilitatea de a contesta în temeiul procedurii de insolvență orice plată efectuată în beneficiul creditorilor acesteia.

16 Printr-o scrisoare din 3 iunie 2009, lichidatorul în funcție la acea dată l-a informat pe domnul Lutz despre contestarea executării silite care fusese încuviințată la 20 mai 2008 de Bezirksgericht Bregenz, precum și a plății efectuate la 17 martie 2009. La 23 octombrie 2009, doamna Bäuerle, în calitate de lichidator al societății debitoare, a formulat împotriva domnului Lutz o acțiune revocatorie, solicitând reîntoarcerea în patrimoniu a sumei plătite acestuia la 17 martie 2009.

17 Landgericht Ravensburg (Tribunalul Regional din Ravensburg) a admis acțiunea formulată de doamna Bäuerle. Domnul Lutz a formulat apel împotriva deciziei Landgericht Ravensburg, însă apelul său a fost respins. În continuare, partea în cauză a formulat recurs în fața Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție), menținându-și concluziile privind respingerea acestei acțiuni.

18 Instanța de trimitere consideră că admiterea recursului depinde de interpretarea articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000, în ipoteza în care această dispoziție ar fi aplicabilă faptelor din litigiul principal. Astfel, articolul 4 alineatul (2) litera (m) din acest regulament prevede că legea statului membru pe al cărui teritoriu este deschisă procedura de insolvență (denumită în continuare „*lex fori concursus*”) determină normele referitoare la nulitatea, la anularea sau la inopozabilitatea actelor prejudiciabile adunării creditorilor. Cu toate acestea, potrivit articolului 13 din regulamentul menționat, această dispoziție nu se aplică dacă persoana care a dobândit foloase în urma unui act prejudiciabil pentru adunarea creditorilor face dovada că respectivul act este supus legii altui stat membru decât statul de deschidere a procedurii și că această lege nu permite în cazul respectiv, sub nicio formă, atacarea acelui act.

19 În această privință, instanța de trimitere observă că, în litigiul principal, potrivit *lex fori concursus* aplicabile, în speță articolul 88 din InsO, dreptul de poprire a conturilor bancare ale societății debitoare a devenit inoperant la data deschiderii procedurii de insolvență împotriva acestei societăți, întrucât această poprire a fost încuviințată și realizată ulterior cererii de deschidere a acestei proceduri. Prin urmare, plata sumei poprite în conturile bancare care a avut loc ulterior ar fi de asemenea lipsită de validitate.

20 Instanța de trimitere adaugă că, potrivit domnului Lutz, care se prevalează de articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000, plata în discuție în litigiul principal nu ar mai putea fi contestată în temeiul dreptului aplicabil acestei plăți, și anume dreptul austriac. Astfel, articolul 43 alineatul (2) din IO prevede un termen de decădere de un an, calculat de la data deschiderii procedurii de insolvență, pentru introducerea unei acțiuni revocatorii. Or, acest termen nu ar fi fost respectat în cauza principală.

21 Instanța de trimitere observă că, în schimb, potrivit dreptului german, termenul de introducere a unei acțiuni revocatorii este de trei ani și că, în cauza principală, acest termen ar fi fost respectat.

22 În aceste condiții, Bundesgerichtshof a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 este aplicabil în cazul în care plata, contestată de lichidator, a unei sume poprite înainte de deschiderea procedurii de insolvență a fost făcută doar după deschiderea procedurii?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, excepția prevăzută la articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 privește și termenele de prescripție, de exercitare a acțiunii revocatorii și de decădere prevăzute de legea căreia îi este supus actul atacat?

3) În cazul în care răspunsul la a doua întrebare este afirmativ, cerințele de formă necesare pentru valabilitatea unei cereri în sensul articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 sunt determinate de *lex causae* sau de *lex fori concursus*?"

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

23 Întrebările adresate de instanța de trimitere privesc, în esență, aplicabilitatea articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 în cazul unei plăți efectuate către un creditor după deschiderea procedurii de insolvență împotriva unui debitor, în temeiul unui drept de poprire constituit anterior deschiderii acestei proceduri. Înainte de a răspunde la aceste întrebări, este necesar să se constate că acestea se întemeiază însă pe două premise care trebuie analizate.

24 Instanța de trimitere amintește astfel că, deși articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000 prevede că deschiderea unei proceduri de insolvență nu aduce atingere drepturilor reale ale unui creditor asupra bunurilor aparținând unui debitor, articolul 5 alineatul (4) din acest regulament precizează că „[a]lineatul (1) nu împiedică intentarea acțiunii de constatare a nulității, acțiunii în anulare sau în inopozabilitate".

25 Astfel, instanța de trimitere consideră implicit, în primul rând, că dreptul de poprire bancară pe calea executării silite constituie un „drept real" care poate fi protejat în temeiul articolului 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000.

26 În al doilea rând, instanța menționată apreciază că, în temeiul articolului 5 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1346/2000, protecția astfel acordată poate fi însă înlăturată în situațiile și potrivit modalităților prevăzute de *lex fori concursus*. Ca urmare a acestui fapt, aceeași instanță precizează că, întrucât dreptul de poprire a sumelor din conturi bancare în discuție în litigiul principal a luat naștere doar ulterior formulării, la 13 aprilie 2008, a cererii de deschidere a procedurii de insolvență împotriva societății debitoare, acest drept ar fi devenit, în temeiul articolului 88 din InsO, inoperant la data deschiderii, la 4 august 2008, a acestei proceduri, tot astfel cum plata către domnul Lutz a sumei poprite în conturile bancare ale acestei societăți, care a avut loc la 17 martie 2009, ar fi fost lipsită de validitate.

27 În această privință, referitor la calitatea de „drept real" a unui drept de poprire a sumelor din conturi bancare, este necesar să se precizeze că articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1346/2000 menționează, printre „drepturile reale" prevăzute la articolul 5 alineatul (1) din acest regulament, dreptul exclusiv de realizare a unei creanțe. În plus, astfel cum reiese din considerentul (25) al regulamentului menționat, justificarea, valabilitatea și întinderea unui drept real trebuie să fie determinate în mod normal de legea locului.

28 În consecință, reiese că dreptul care rezultă din poprirea efectuată asupra conturilor bancare în discuție în litigiul principal putea constitui efectiv un „drept real" în sensul articolului 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000, cu condiția ca acest drept să prezinte, în temeiul dreptului național în cauză, în speță dreptul austriac, un caracter exclusiv în raport cu alți creditori ai societății debitoare, aspect a cărui verificare va reveni instanței de trimitere.

29 În plus, în ceea ce privește problema dacă dreptul care rezultă din poprirea efectuată asupra conturilor bancare în discuție în litigiul principal, presupunând că acesta constituie un „drept real” în sensul articolului 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000, a devenit inoperant de plin drept ca urmare a deschiderii procedurii de insolvență împotriva societății debitoare, este adevărat că articolul 5 alineatul (4) din acest regulament nu permite înlăturarea aplicării articolului 5 alineatul (1) din regulamentul menționat decât în ipoteza unei „acțiuni” în constatarea nulității, în anulare sau în inopozabilitate prevăzută la articolul 4 alineatul (2) litera (m) din Regulamentul nr. 1346/2000.

30 Cu toate acestea, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 49 din concluzii, trimiterea care figurează, în majoritatea versiunilor lingvistice, la articolul 5 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1346/2000, la „acțiunile” în constatarea nulității, în anulare sau în inopozabilitate nu permite să se concluzioneze că domeniul de aplicare al acestei dispoziții se limitează doar la acțiunile în justiție. Astfel, această dispoziție trebuie interpretată în coroborare cu articolul 4 alineatul (2) litera (m) din acest regulament, care face o trimitere generală la „normele referitoare la nulitate, anulare sau inopozabilitate”, iar nu doar la „acțiunile” în constatarea nulității, în anulare sau în inopozabilitate. Astfel, pentru a determina dacă nulitatea, anularea sau inopozabilitatea unui act poate rezulta dintr-o acțiune în justiție, dintr-un alt act juridic sau chiar din efectul legii, este necesară raportarea la *lex fori concursus*, competentă să determine, în temeiul acestui articol 4 alineatul (2) litera (m) din Regulamentul nr. 1346/2000, normele referitoare la nulitate, anulare sau inopozabilitate.

31 În această privință, este necesar să se adauge că, deși articolul 4 alineatul (2) litera (m) din Regulamentul nr. 1346/2000 prevede că *lex fori concursus* determină normele referitoare la nulitatea, anularea sau inopozabilitatea actelor prejudiciabile adunării creditorilor, articolul 13 din acest regulament, la care face trimitere domnul Lutz, admite o excepție de la această normă, întrucât înlătură aplicarea articolului 4 alineatul (2) litera (m) din regulamentul menționat și consacră competența legii căreia îi este supus actul contestat de lichidator (denumită în continuare „*lex causae*”), atunci când sunt întrunite anumite condiții. Prin urmare, va fi necesar să se răspundă la întrebările adresate de instanța de trimitere într-o asemenea manieră încât să îi permită acesteia să verifice de asemenea dacă aplicarea articolului 88 din InsO și, prin urmare, inoperativitatea de plin drept a popririi conturilor bancare în discuție în litigiul principal nu au fost înlăturate ca urmare a aplicării, în temeiul acestui articol 13 din același Regulament nr. 1346/2000, a dreptului austriac.

Cu privire la prima întrebare

32 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în esență, dacă articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că este aplicabil într-o situație în care plata, contestată de un lichidator, a unei sume poprite anterior deschiderii procedurii de insolvență a fost făcută doar ulterior deschiderii procedurii.

33 În această privință, trebuie să se amintească mai întâi că formularea articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 nu conține nicio restricție care ar avea ca efect limitarea domeniului său de aplicare în funcție de data la care intervine actul prejudiciabil în cauză.

34 Cu toate acestea, articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 prevede o excepție de la norma generală, consacrată la articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000, potrivit căreia legea aplicabilă procedurii de insolvență și efectelor acesteia este *lex fori concursus*. Această excepție, care are ca obiect, astfel cum amintește considerentul (24) al acestui regulament, protejarea așteptărilor legitime și a siguranței tranzacțiilor într-un alt stat membru decât cel de deschidere, trebuie interpretată în mod strict, iar domeniul său de aplicare nu poate depăși ceea ce este necesar pentru a atinge acest obiectiv.

35 Or, interpretarea articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 în sensul că ar fi de asemenea aplicabil actelor intervenite ulterior deschiderii unei proceduri de insolvență ar însemna să se depășească ceea ce este necesar pentru protejarea așteptărilor legitime și a siguranței tranzacțiilor într-un alt stat membru

decât cel de deschidere. Astfel, din momentul deschiderii unei proceduri de insolvență, creditorii debitorului în cauză sunt în măsură să prevadă efectele aplicării *lex fori concursus* asupra raporturilor juridice pe care le întreține cu acest debitor. Prin urmare, aceștia nu pot pretinde, în principiu, astfel a arătat în mod întemeiat avocatul general la punctul 60 din concluzii, că beneficiază de o protecție sporită.

36 Prin urmare, este necesar să se constate că articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 nu este, în principiu, aplicabil actelor care intervin după deschiderea unei proceduri de insolvență.

37 Fără a aduce atingere concluziei care figurează la punctul precedent, trebuie să se arate că actul care a făcut obiectul acțiunii revocatorii în discuție în litigiul principal, în speță plata efectuată la 17 martie 2009 în beneficiul domnului Lutz, ar fi putut interveni pe baza unui drept real, și anume un drept de poprire a conturilor bancare ale societății debitoare. Or, din moment ce acest drept de poprire a fost constituit anterior deschiderii procedurii de insolvență împotriva societății debitoare, acest act ar putea să beneficieze, potrivit dispozițiilor Regulamentului nr. 1346/2000, de o protecție specială.

38 Astfel, după cum amintește considerentul (25) al Regulamentului nr. 1346/2000, legiuitorul a înțeles să prevadă în cazul drepturilor reale o derogare specială de la *lex fori concursus*, deoarece aceste drepturi au o importanță considerabilă pentru acordarea creditelor. Potrivit aceluiași considerent, titularul unui drept real, constituit anterior deschiderii procedurii de insolvență, ar trebui să își poată valorifica în continuare, ulterior deschiderii acesteia, dreptul de a delimita garanția reală de masa bunurilor.

39 În vederea atingerii acestui obiectiv, articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1346/2000 prevede că deschiderea unei proceduri de insolvență „nu aduce atingere” drepturilor reale care intră în domeniul de aplicare al acestei dispoziții. În mod evident, această normă urmărește, în special, să permită creditorului să își valorifice în mod efectiv, chiar după deschiderea procedurii de insolvență, un drept real constituit înainte de deschiderea acestei proceduri.

40 Or, pentru a permite unui creditor să își valorifice în mod util dreptul real, este indispensabil ca acest creditor să poată proceda, după deschiderea procedurii de insolvență, la realizarea acestui drept, în principiu în temeiul *lex causae*. Articolul 5 din Regulamentul nr. 1346/2000 prezintă astfel particularitatea că urmărește să protejeze nu numai acte realizate înainte de deschiderea procedurii de insolvență, ci și, mai ales, acte care intervin după deschiderea acestei proceduri. Trebuie adăugat în această privință că, deși articolul 20 alineatul (1) din acest regulament prevede că un creditor care, după deschiderea procedurii de insolvență, a obținut satisfacerea totală sau parțială a creanței sale asupra bunurilor debitorului situate pe teritoriul unui alt stat membru decât statul de deschidere trebuie să restituie lichidatorului ceea ce a obținut, aceeași dispoziție precizează că creditorul în cauză nu este supus obligației de restituire decât „sub rezerva”, în special, a articolului 5 din regulamentul menționat. Astfel, articolul 20 alineatul (1) din același regulament nu este pertinent în cauza principală.

41 În consecință, întrucât articolul 5 din Regulamentul nr. 1346/2000 vizează în special acte efectuate după deschiderea unei proceduri de insolvență, considerațiile care figurează la punctele 33-36 din prezenta hotărâre, potrivit cărora articolul 13 din acest regulament nu este, în principiu, aplicabil actelor intervenite după deschiderea acestei proceduri de insolvență, nu pot fi transpuse în ipoteza în care un creditor trece la realizarea unui drept real care intră în domeniul de aplicare al articolului 5 alineatul (1) din regulamentul menționat.

42 Prin urmare, deși articolul 5 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1346/2000 coroborat cu articolul 4 alineatul (2) litera (m) din acest regulament permite formularea unei acțiuni în constatarea nulității, în anularea sau în inopozabilitatea unui act având ca obiect realizarea unui drept real după deschiderea unei proceduri de insolvență, aceste dispoziții trebuie interpretate, pentru a garanta articolului 5 alineatul (1) din regulamentul menționat un efect util, în sensul că nu exclud posibilitatea creditorului

de a invoca articolul 13 din același regulament pentru a demonstra că respectivul act este supus legii altui stat membru decât cea a statului de deschidere a procedurii și că această lege nu permite în cazul respectiv, sub nicio formă, atacarea acelui act.

43 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că este aplicabil în cazul în care plata, contestată de lichidator, a unei sume poprite anterior deschiderii procedurii de insolvență a fost făcută doar după deschiderea procedurii.

Cu privire la a doua întrebare

44 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în esență, dacă articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că excepția pe care o instituie privește și termenele de prescripție, de exercitare a acțiunii revocatorii și de decădere prevăzute de *lex causae*.

45 În această privință, trebuie amintit, în primul rând, că articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000, făcând trimitere la *lex causae*, nu efectuează nicio distincție între termenele de prescripție, de exercitare a acțiunii revocatorii și de decădere.

46 În al doilea rând, deși este adevărat că articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul Roma-I prevede că prescripția și decăderea din drepturi bazate pe expirarea unui termen sunt reglementate de „legea aplicabilă contractului”, trebuie să se constate că aceste dispoziții nu sunt aplicabile acțiunilor revocatorii care intră în domeniul de aplicare al articolelor 4 și 13 din Regulamentul nr. 1346/2000. Astfel, aceste din urmă articole constituie o *lex specialis* în raport cu Regulamentul Roma-I și trebuie interpretate în lumina obiectivelor urmărite de Regulamentul nr. 1346/2000.

47 În consecință, întrucât articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 nu efectuează nicio distincție între dispozițiile de ordin material și cele de ordin procedural și întrucât nu conține, în special, niciun criteriu care să permită identificarea printre alte termene a celor de natură procedurală, calificarea unui termen ca fiind de natură procedurală sau de natură materială ar trebui efectuată în mod necesar din perspectiva *lex causae*.

48 Cu toate acestea, astfel cum a arătat, în esență, Comisia, deși articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuia interpretat în sensul că termenele calificate de *lex causae* drept termene de ordin procedural sunt excluse din domeniul de aplicare al acestui articol, această interpretare ar conduce la o discriminare arbitrară în funcție de modelele teoretice reținute de statele membre. În plus și independent de aspectul dacă revine *lex fori concursus* sau *lex causae* sarcina de a determina dacă un termen este de natură procedurală sau materială, această interpretare ar împiedica în mod evident aplicarea uniformă a articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000.

49 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că excepția pe care o instituie privește și termenele de prescripție, de exercitare a acțiunii revocatorii și de decădere prevăzute de *lex causae*.

Cu privire la a treia întrebare

50 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în esență, dacă cerințele de formă care trebuie respectate pentru exercitarea unei acțiuni revocatorii sunt determinate de *lex causae* sau de *lex fori concursus*.

51 În această privință, trebuie amintit mai întâi că formularea articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 nu conține nicio indicație care ar permite să se excludă cerințele de formă din domeniul de aplicare al acestei dispoziții.

52 În plus, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 85 din concluzii, cerințele de formă pot fi de natură materială sau de natură procedurală. Astfel, în ceea ce privește, mai concret, dreptul austriac, obligația care figurează la articolul 43 alineatul (2) din IO, de a introduce acțiunea revocatorie în termen de un an de la deschiderea procedurii de insolvență, poate fi considerată nu numai ca urmărind să faciliteze proba respectării acestui termen, ci și ca o condiție materială căreia îi este supusă exercitarea unei asemenea acțiuni.

53 Or, din considerațiile care figurează la punctele 45-48 din prezenta hotărâre, care sunt transpozabile în cadrul examinării celei de a treia întrebări, rezultă că articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 nu efectuează nicio distincție între dispozițiile de ordin material și cele de ordin procedural.

54 În plus, condițiile de formă cărora le sunt supuse acțiunile în constatarea nulității, în anularea sau în inopozabilitatea unui act pot viza de asemenea protecția unor interese publice precum interesul de a asigura o publicitate suficientă acestor acțiuni în vederea protejării așteptărilor legitime nu numai ale persoanelor împotriva cărora sunt formulate acțiunile respective, ci și ale terților dobânditori ai bunurilor care fac obiectul acestor acțiuni. Or, astfel cum reiese din considerentul (24) al Regulamentului nr. 1346/2000, excepțiile de la aplicarea *lex fori concursus*, inclusiv cea prevăzută la articolul 13 din acest regulament, au ca obiectiv tocmai protejarea așteptărilor legitime și a siguranței tranzacțiilor într-un alt stat membru decât cel de deschidere a procedurii de insolvență.

55 Întrucât, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 46 din prezenta hotărâre, dispozițiile Regulamentului Roma-I nu sunt aplicabile cauzei principale, calificarea unei anumite norme ca fiind o cerință de formă, precum și determinarea obiectivelor urmărite de aceasta ar trebui, prin urmare, să intre în domeniul de aplicare al *lex causae*. Or, interpretarea articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 în sensul că normele calificate de *lex causae* drept cerințe de formă trebuie excluse din domeniul de aplicare al acestui articol ar conduce, și aici, la o discriminare arbitrară în funcție de modelele teoretice reținute de statele membre și ar împiedica aplicarea uniformă a acestui articol.

56 Având în vedere cele de mai sus, este necesar, prin urmare, să se răspundă la a treia întrebare că cerințele de formă care trebuie respectate pentru exercitarea unei acțiuni revocatorii sunt determinate, în vederea aplicării articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000, de *lex causae*.

Cu privire la cheltuielile de judecată

57 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

1) **Articolul 13 din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență trebuie interpretat în sensul că este aplicabil în cazul în care plata, contestată de lichidator, a unei sume poprite anterior deschiderii procedurii de insolvență a fost făcută doar după deschiderea procedurii.**

2) **Articolul 13 din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că excepția pe care o instituie privește și termenele de prescripție, de exercitare a acțiunii revocatorii și de decădere prevăzute de legea căreia îi este supus actul contestat de lichidator.**

3) Cerințele de formă care trebuie respectate pentru exercitarea unei acțiuni revocatorii sunt determinate, în vederea aplicării articolului 13 din Regulamentul nr. 1346/2000, de legea căreia îi este supus actul contestat de lichidator.

Semnături